

64

TONI SOLER

periodista

L'esquerra catalana està dividida, i si es vol tornar a unir ho ha de fer a partir d'unes bases ideològiques del tot diferents

36

GREGORIO LURI

pedagog

Sembla com si la confiança en el progrés s'hagués transformat en un nou opi del poble: la creativitat

37

SEBASTIÀ ALZAMORA

escriptor

Ciudadans és la força política que ha ressuscitat en la Catalunya dels últims anys el fantasma populista d'arrel lerrouxista

P 04-11, 37-39

EDITORIAL
PER UN NOU ENCAIX ENTRE
LLIBERTAT I IGUALTAT

DOSSIER
DE 10 PÀGINES

**Posar
límits al**

capitalisme

Sis propostes
per millorar
el model econòmic

ENTREVISTES A
THOMAS PIKETTY I
CHRISTIAN FELBER

ARTICLES D'ALFREDO
PASTOR, TONI COMÍN,
DANIEL GAMPER,
PAUL KRUGMAN I
DAVID BROOKS

P 34-35

ENTREVISTA D'ANTONI BASSAS A
RAMON ESPADALER
CONSELLER D'INTERIOR

**“El 9-N el Govern
no farà triar
els Mossos
entre ell i la llei”**

P 48-52

ESPORTS
**EMOTIU DOL
GLOBAL PER
TITO VILANOVA**

Guardiola: “La tristesa
que sento m'acompanyarà
per sempre més”

**XLIX SONETS
D'AMOR**
11,95 €

**Doble CD
'Boig per tu'**
14,95 €

**Per què sí a la
independència?**
16,90 €

L'illa del tresor
9,95 €

Capitalisme Canvi pendent

Christian Felber

ECONOMISTA

Bé comú Nascut a Salzburg el 1972, és professor a la Universitat de Viena i lidera el moviment de l'Economia del Bé Comú, alternativa al capitalisme, que proposa canviar radicalment els incentius de les empreses i premiar ètica i cooperació. Es canviaria el balanç financer pel del bé comú (social, ecològic, democràtic i solidari), que dona beneficis fiscals, crèdits favorables i facilitats legals.

“Cal una economia de mercat liberal en què el capital sigui un mitjà per al bé comú, no la meta”

CARLES CAPDEVILA

Suposo que la gent que llegeix el llibre *L'economia del bé comú* li deu dir: “Això sona molt bé, però...” M'ho diuen sempre.

Què respon?

Si pensen que som prou bons per fer això, però els preocupa qui prendrà la iniciativa, els responc que a la societat catalana ja hi ha empreses que treballen amb el meu mètode.

¿És una resposta només a la crisi o un canvi de sistema?

L'essència filosòfica de l'economia del bé comú és universal, i no té límits en el temps, beu de fonts sapiencials, religioses i espirituals de tot el món. Totes les cultures han aspirat al bé comú en la societat i en l'economia. De fet, reprenem una cosa de la qual ens hem escapat durant un segle o dos en el capitalisme occidental.

La idea és incentivar fiscalment les empreses segons un índex del bé comú. I penalitzar les que no el serveixen. El bé comú és objectivable?

No hi ha cap problema per mesurar la influència de cada empresa en la salut, l'educació, la participació, el benestar individual, la relació entre els sexes i la desigualtat de rendes. Són tot coses mesurables. L'important és que es decideixi de manera democràtica quins són els components del bé comú.

Proposa també límits a les diferències salarials.

La proposta és que el poble sobirà es reguli als municipis, i allà s'organitzin convencions econòmiques, assemblees democràtiques per decidir les qüestions fonamentals. En el 95% dels casos que ho estem fent, guanya el factor 10. Aquesta és la mitjana internacional des de Finlàndia a la Patagònia. La gent accep-

ta que el sou més alt d'una persona en una empresa multipliqui per deu el sou més baix. En canvi, ara mateix l'estem multiplicant per 1.000, i als Estats Units fins i tot per 350.000.

Per què cal posar aquests límits? Primer, el rendiment d'una persona no pot ser 1.000 cops el rendiment d'una altra en la mateixa hora. Això és impossible, és una relació de poder però no és rendiment. Segon, si uns guanyen 1.000 vegades més que els altres, això desmotiva i fa baixar la moral dels que pràcticament no guanyen res. Tercer, està en contra de la salut pública. Certa desigualtat va bé, però si creix tots els indicadors socials i de salut empitjoren notablement. No hi ha cap prova que demostrï que si una persona que té molts diners n'obté encara més, això la faci més feliç.

Ara em dirà que tot això ho fa pel bé dels rics.

No descarto que els rics pensin d'una altra manera. Sé que tenen la il·lusió que si tenen 30 milions en lloc de 20, això el farà més feliç. L'inconvenient que tinc contra això és un inconvenient liberal, perquè si tu tens 1.000 milions i jo no tinc res, llavors tu et pots apoderar dels processos de presa de decisions polítiques. Així tu ets més lliure i jo no sóc lliure. La concentració de poder sempre és l'enemic del liberal i de la llibertat. Hi pot haver desigualtat però només fins al llindar on la llibertat més gran d'un no posa en perill la mateixa llibertat o altres llibertats d'altres.

¿El que intenta és fer una síntesi del millor del capitalisme i el millor del comunisme?

Agafa el nucli bo del capitalisme, que és la llibertat de l'individu i de l'empresa privada –i la singularitat de l'individu sense caure en l'extrem de l'egoisme–, i també agafa la societat coherent, sòlida i justa del comunisme, sense caure en el socialisme a costa de la llibertat de l'individu. És una dialèctica que hem

Síntesi
“Agafo el nucli bo del capitalisme, la llibertat de l'individu i l'empresa, i la societat coherent sòlida i justa del comunisme”

Sistema
“Jo no retrec res a qui té èxit o és multimilionari dins les regles de joc. El meu retret és a les regles de joc”

apès de les dues experiències històriques extremes, que han sigut necessàries per saber comprovar que la llibertat no s'aconsegueix en cap extrem.

Aprent del pitjor de cada sistema per no repetir-ho.

Vivim en democràcia i en una divisió del treball intermediat pel diner. Convé una economia de mercat basada en el diner, però com a mitjà, i una democràcia veritablement liberal en el sentit de tenir tots els mateixos drets, les mateixes llibertats, les mateixes oportunitats.

És un postcapitalisme?

En la definició de capitalisme la meta és l'increment del capital. I això és el que volem superar, el capital ha de ser el mitjà. Si ajuda a augmentar el fi, que és el bé comú, benvingut el capital. Si no es necessita, benvinguda una activitat econòmica sense capital. I qualsevol exercici que incrementa el capital sense augmentar el bé comú, no es faria. Per això sortim del capitalisme.

És una economia de mercat.

El mercat és un espai on la gent es troba, es tracta, negocia i es comunica, això és totalment liberal. Però cal regular aquest mercat.

Això es pot començar des de baix?

Des de baix, si a la vegada també s'hi dona suport des de dalt. I tenim els primers indicis que també s'hi dona suport des de dalt. Per exemple, el govern de Salzburg, una regió, ja n'hi dona. Ara estem negociant amb els programes líder de la Unió Europea per al foment de les regions, i poden donar suport a les regions del bé comú. Estem en contacte amb organitzacions de l'ONU, i estem establint a Barcelona una càtedra Unesco sobre l'economia del bé comú. Així doncs, comptem amb tots els nivells, però l'impuls que donem és des de baix.

Per a aquesta economia del bé comú calen molts controls.

RELACIÓ 'SINGULAR'
Felber i l'economia del bé comú tenen presència a Barcelona arran de la seva aparició a l'espai de Jaume Barberà. PERE TORDERA

L'economia actual ja està plena de controls. Si toco la teva propietat, de seguida ve la policia o l'estat i em posa a la presó. Ara, amb l'acord de comerç entre els Estats Units i la Unió Europea, volen prohibir que els estats europeus regulin les seves economies democràticament. Això és un control total i absolut. La unió bancària farà que els diners dels contribuents flueixin als bancs de rellevància sistèmica. La trampa retòrica resideix en el fet que si les regulacions els afavoreixen a ells, callen, mentre que si les lleis i les normes de l'economia beneficien el bé comú, llavors criden que això és superregulació, que això és intervencionisme i que això és massa estat.

Quin pes li dona a l'estat?

L'economia del bé comú no proposa tenir més estat, sinó que proposa un estat més democràtic. Si l'estat és dictatorial, jo vull menys estat, però com més democràtic és, més ens pot ajudar en la convivència amb béns públics, serveis púb-

blics i processos democràtics. Hem començat amb l'empresa privada. De les 1.500 empreses amb què ja treballem, el 99% són privades. No descartem les públiques, perquè moltes estan en perill de privatitzar-se, però no per bé sinó per mal.

La competència és positiva?

Aquí és on proposo el canvi de paradigma, més profund, apostant per la competència però en el seu significat llatí literal, que és *buscar junts*. I la visió és que hi hagi una gran quantitat d'empreses privades que busquin de manera cooperativa, juntes, les solucions per als problemes que estem afrontant. El que tenim ara és la *contrapetència*, és a dir, els uns contra els altres, voler avantatjar una empresa a l'altre, voler ser millor en el sentit de tenir un benefici financer més alt que l'altre. L'economia del bé comú és una economia de mercat veritablement liberal. És a dir, que totes les empreses tenen les mateixes llibertats i els mateixos drets. Si incentivem la *contrapetèn-*

cia fomentem l'enfrontament; proposo que les empreses privades lliures siguin incentivades a cooperar.

Vostè és un teòric o un activista?

Jo sóc un visionari, proposo coses que es duren a terme demà o demà passat i que s'estan començant a aplicar avui. Sóc holista: és a dir, que miro de practicar el que dic. Sóc ballarí, per exemple, per treure la felicitat d'altres fonts. Sóc professor d'universitat, però a temps parcial. En una de les meves facetes també sóc activista polític. He fundat tres projectes a Àustria, al meu país. I també miro de ser ètic pràctic, de complir amb els valors que m'agrada que siguin recors d'aquesta societat.

És utòpic?

Sóc utòpic en el sentit grec de la paraula, perquè és el lloc en el qual encara no hem arribat. Jo crec en l'evolució de les coses i crec en la possibilitat de parar l'evolució. Sóc realista, i no estic gens segur que

Successions

"Proposo limitar les herències per evitar l'extrem feudal i l'extrem liberal"

d'aquesta en sortim ben parats. Pot ser que encara empitjorem en termes ecològics, financers, socials. Per això vull pensar lliurement i comprometre'm pels projectes que considero apropiats. No importa tant si tenen èxit a temps o no. La màxima meta és que salvem el món abans de l'apocalipsi.

La seva proposta és molt estricta amb les herències.

Proposo un camí intermedi entre l'extrem feudal i l'extrem liberal. L'extrem feudal seria que només el lloc on neixes és el factor decisiu per determinar qui hereta quant. I l'altre extrem seria el liberal, que és que només el rendiment personal hauria de ser el criteri decisiu per determinar qui pot acumular quant. I el camí intermedi és mantenir el dret d'herència però limitant-lo. I on posarem el límit? Doncs que ho decideixi el poble. La Constitució de Baviera ja diu literalment que l'impost a les herències ha d'impedir que es concentrin

superfortunes en mans de pocs. Per mi això és liberal.

La proposta de sistema bancari la fa en un nou llibre.

Sí, ja ha sortit a Alemanya. Proposo limitar la mida a 30.000 milions d'euros en actius. Jo esquarteraria els bancs, precisament en aquest llibre. Proposo que el diner sigui un bé públic, i això implica diverses coses: que l'estat sigui l'única instància que pugui emetre diners i que el diner sigui propietat pública de l'estat, encara que nosaltres siguem posseïdors del diner. També implica que els bancs han de servir el bé comú. No poden redistribuir una part dels beneficis als propietaris dels bancs. Les sol·licituds de crèdit, a part d'avaluar la bondat financera, haurien d'avaluar la bondat ètica de les inversions.

¿Això és possible sense disposar d'un govern global?

La proposta és que es reguli també en el comerç internacional, donant prioritat al comerç ètic enfront del comerç menys ètic. La llibertat de comerç no és una llibertat natural, és un error greu, molt greu. Si les Constitucions parlen de dignitat, solidaritat, sostenibilitat, democràcia, transparència; i després les empreses que violen els drets humans, violen els drets laborals, exploten, destrueixen el medi ambient, etc., reben el mateix tracte que les més ètiques, es debiliten els drets constitucionals. Per això, el lliure comerç, en la meua visió del món, és un crim contra la Constitució. Per això diferenciaria el tracte en el comerç internacional: lliure comerç per a les empreses més ètiques i, com menys ètica, menys lliure el comerç. Per fer-ho, no cal un govern global, però sí una regulació global.

Les noves multinacionals tecnològiques paguen pocs impostos.

Què els hi hem de retreure si segueixen les regles del joc? Jo no retrec a certes persones que siguin exitoses i multimilionàries dins les regles de joc vigents, el meu retret és a les regles de joc. I la meua proposta és canviar-les. Llavors crearem altres tipus de lideratge empàtic, social i sostenible.

¿El millor futbolista del Barça cobrarà només 10 vegades més que els d'equips menors?

Sí, i jo crec que per a l'esport seria un guany. Messi jugaria encara millor, perquè es preocuparia més per l'esport que pels diners. Jo sóc de Salzburg, i Mozart va experimentar la pobresa en moltes fases de la seva vida, i de manera molt dura. I si hagués sigut tan ric com Mark Zuckerberg o com Messi, la seva música no hauria sortit millor.

Té seguidors a Catalunya.

Quan vaig sortir al *Singulars* de Jaume Barberà, molta gent es va posar en contacte amb mi, i ja tenim una coordinadora per a tot Catalunya. Va quallant una estructura, les cooperatives del grup Clade, com Abacus i La Fageda d'en Jordà, ja s'autoregulen seguint l'economia del bé comú. —